Ч. 193 (13.432). Львів, середа 26. липня 1933. [illegible] Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Австрійське питання й ізоляція Німеччини.

Від нашого кореспондента.

Париж, 20 липня.

(=) Кінні патрулі їздять по вулицях Відня — патрулі нарочно для боротьби проти Гітлерівської небезпеки зорганізованої кінної поліції. Це знак, що уряд п. Дольфуса далі хоче рішучо боротися проти зусиль нової Німеччини, що не хоче уступити місця австрійським визнавцям національно-соціялістичної віри ні кинути стару Австрію в обійми молодої Німеччини. А проте всякому відомо, що велика частина австрійської людности — дехто каже навіть: більша частина — визнає ідеольогію гітлеризму тай не бачить для своєї батьківщини ніякого іншого вигляду на будуче крім обєднання з Німеччиною. Супроти того виринає питання: як воно можливо, щоб австрійський уряд наважувався на такі рішучі міри проти гітлеризму, як ті, про які оповідають кореспонденти чужих ґазет і яким навіть наш кореспондент мав недавно нагоду придивлятися на місці? Відповідь на це питання мабуть можна знайти в ось якому міркуванні: П. Дольфус тому може так рішуче опиратися німецькому націоналізмові, що він знає, що Німеччина не може нині виступити явно і всіми силами проти Австрії. Хоч як ненавидить нинішній берлінський уряд уряд віденський і хоч він доволі сильний, щоби независним „Дольфусівцям" скрутити шию, то він не може не числитися з обставиною, що в австрійському питанні існує повна згода між Італією і Францією. Італійську приязнь теперішня Німеччина цінує дуже високо. Нічого в Берліні нині так не побоюються, як сотворення італійсько-французько-британського фронту проти Німеччини. Така перспектива тим жахливіша для теперішнього німецького режіму, що з поваленням рапальського курсу німецько-радянської політики Німеччину нині тільки італійська приязнь ще зберігає перед повною ізоляцією в Европі і світі. Таємні переговори з Польщею ведуться, правда, одначе їм далеко ще не до кінця, гай без одобрення Франції навіть „щасливе" заключення німецько-польського договору (дехто хоче навіть „союза"!) передбачених авторами політично-стратеґічних наслідків мати не могло би. Супроти того відомий націоналістичний діяч Фрайтаґ-Льорінґгофен силкується — в згоді з творцем Райхсвери ґенералом Зектом — знов завернути Німеччину до східної, в даному разі радянської орієнтації. Одначе ці зусилля — хоч як вони природні і хоч як точно вони відповідають Бісмарківським заповітам — нині майже безвиглядні. Розбитий п. Папеном рапальський курс нині вже тому не можна швидко назад приняти, що Радянщина щораз глибше запускається нині в зовсім нову орієнтацію, яку можна назвати французько-американською. Серед таких обставин німецька дипльоматія хоч-не-хоч, а мусить піклуватися за збереження італійської приязни, тим паче, що договір чотирьох сотворив підстави італійсько-французького порозуміння.

Значить, п. Дольфус „безкарно" може нині нетільки боронитися перед австрійськими національними соціялістами, а навіть і провокувати їх берлінського вожда.

При всьому тому картина австрійських відносин доволі хмарна. Час не працює для самостійної Австрії і нема сумніву, що колиб великі держави залишили її саму собі, то вона швидко пропала би. Розуміють це і тут, у Парижі, і в Римі: ні тут ні там не хотять загину австрійської самостійности на користь великої Німеччини. Тут і там розуміють, що швидко мусить статися щось рішуче, що оконечно — або принаймні на довгий час стало би поперед „аншлюсу". Тільки про те „щось рішуче" Рим не згідний з Парижем. Або краще: ще не згідний.

Бо переговори в атмосфері прихильній угоді повною силою пари ведуться, угода висить у повітрі тай через ніч може світ і Австрія в ньому стати перед новими, дуже важними фактами.

—o—

ГОЛОС СУМЛІННЯ...

„Відкритий лист" чи краще акт обвинувачення б. посла Україн. Сель-Роб. Соціял. Обєднання Степана Волинця проти московських комуністичних насильників на Україні.

Самогубство Хвильового й особливо самогубство М. Скрипника заворушили сумлінням усіх чесних українських громадян, а в тому числі напевно й комуністів, що є направду переконаними українцями. Доказом на те брошура „Слово до друзів", що лежить перед нами. Автором брошури, що має під титулом назву „Відкритий лист до робітників і селян, моїх дотеперішніх політичних друзів" є б. посол Українського Селянсько-Робітничого Соціялістичного Обєднання **Степан Волинець**. С. Волинець був послом до варшавського сойму в рр. 1928-30 з Волині. Він належав до групи т. зв. шумськістів, і коли проти тієї групи почали ортодоксальні комуністи й комінтерн запеклу нагінку С. Волинець не заломився і не „покаявся", а обстоював свої ідейні позиції до останніх днів.

„На протязі усієї моєї скромної політичної діяльности — пише він у „Слові до друзів" — я все придержувався строгої політичної дисципліни та льояльности супроти політичної групи, якої я був членом і супроти моїх політичних друзів. Бувша шумськівська група, до якої я належав, ліквідуючи себе політично й організаційно (ізза причин, про які теж тут не час і не місце говорити) всеж таки зобовязала морально своїх бувших членів ради добра міжнародного робітничо-селянського руху, до революційної льояльности супроти цього руху і його офіційного керівництва. З затисненими з болю зубами і мимо обурення на той розклад, до якого довели нещасні бюрократи цілий західньо-український дійсний робітничо-селянський табор, та на те, що твориться на Радянській Україні, я придержувався цього морально-го зобовязання льояльности до останньої хвилини. З болем мовчав я, коли у Москві, зовсім невинно, без ніякогісінького суду, а лише на основі так званих „конфіденціональних відомостей" (вислів нам теж дещо знайомий, правда?), ГПУ. розстріляло мого товарища ще із шкільної лавки і близького приятеля Федя Палащука (Конара). З затисненими зубами мовчав я, коли застрілився Микола Хвильовий, колишній ідейний провідник у боротьбі з попереднім русотяпським наступом на Україну і нас усіх бувших шумськістів, добрий знайомий.

Смерть Миколи Олексієвича Скрипника, з яким я враз із своїми приятелями мав щастя не раз і не два зустрічатись, балакати, спорити, а був час, що разом на відповідному місці боротись за українські справи (хоч опісля підчас шумськівського розламу він гостро шумськістів поборював), ця трагічна смерть й усвідомлення собі її політичного значіння потрясла мною до глибини душі, й тому дальше **я мовчати не можу. Загальні інтереси важніші ніж дисципліна групи.**

Цього листа пишу я сам, із власної спонуки і волі і на власну свою політичну відповідальність й тому нікого із моїх бувших політичних товаришів до будьякої відвічальности за нього потягати не можна".

Ось що вплинуло на те, що б. пос. **С. Волинець** мусів заговорити прилюдно та рішився такою дорогою й таким засобом відкрити очі своїм політичним, менше обзнайомленим з практикою московської політики супроти України, друзям очі на ту трагедію, яку переживають у межах СРСР всі українці, зокремаж усі українські робітники і селяни. Щож пише б. пос. **Ст. Волинець** у своїй брошурі про політику червоної Москви на Україні? — А ось читайте! Найважніші місця з тієї брошури ми на цьому місці передруковуємо. Читайте їх і зрозумійте, до чого там дійшло, коли й сумління чесного комуніста українця закричало, закричало голосно з болю та пересердя, бачучи всі страхіття, які ввела і вводить Москва червона на Україні. Цитуємо:

КЛІКА РОЗБУДОВУЄ „ЄДИНУ НЕДІЛИМУ".

„Натомісць ця кліка, устами свого найвищого жерця Сталіна проголосила світові нову найбільшу премудрість", про будову соціялізму в одній країні (що противорічить усьому вченню марксизму і ленінізму). Проголосивши цю „премудрість", сталінці по суті зрезиґнували із світової революції і станули на ґрунті російсько національної обмежености, закриваючись ще тільки до деякого часу, фразеольоґією про соціялізм. Вони розбудовують тепер повною парою „єдину неділиму Росію", про що свідчить між іншим отой гострий, російсько-централізаційний курс і головотяпство, що його свідками ми є саме останніми часами на Україні.

Задушивши вже давним-давно, й то так у цілому Союзі, як і на Україні партію, та скасувавши радянську демократію у радах, і перемінивши згодом ці живі колись установи в закостенілий, бездушний, послушний собі бюрократичний апарат, сталінська кліка, при допомозі отого апарату душить тепер безпощадно усякі хочби найменші прояви невдоволення і критики своєї руїницької, в оконечному результаті для цілого Союза, політики.

ЧУЖИНЦІ ВСЕ БУЛИ ДИКТАТОРАМИ В УСРР.

У руках бюрократів, КПбУ стала якоюсь нішо не значучою обласною організацією, до якої відкомандовується з гори із Москви керівників, а радше сказати лиш адміністраторів, бо керувати ріжним Косіорам не тільки не вільно, вони цього й не потрафлять. Характеристично, що від самого початку існування КПбУ, генеральним секретарем тієї партії не був ще ані разу українець. Були ними росіяни як Молотов, Лебедь, німець Квірінг, жиди Фелікс Кон і Каганович і останніми часами поляк, Косіор. „Самотверженних хахлів", як от напр. Панас Любченко, почали брати до секретаріяту на підрядні становища щойно останніми часами, і то мабуть на переводчиків у балачках із українськими дядьками.

Виходить, що так як в 1918-19 р. на основі славної формули Затонського-Мануїльського, прийнятої на т. зв. „Гомельськім совещанію", Україну належить завойовувати для Совітів при помочі „красной армії, не в коем случае местнаво проісхожденія", так сьогодні Україною можна управляти при допомозі варягів і конкістадорів „не в коем случае, местнаво проісхожденія". Невже партія за 15 літ не потрафила собі нікого виховати з місцевих „автохтонів", щоби був гідний нею кермувати. А може це якесь „принципіяльное недовєріє до людей местнаво проісхожденія"? Враз із централізацією партійною, йшла централізація господарча.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ВИЗИСК УКРАЇНИ.

Усі керівні органи поодиноких галузей народнього господарства України сконцентровано в Москві. Там находяться центральні керівні органи продукції українського вугілля, чугуну, сталі та цукру, хоч відомо, що центр цукрової продукції є власне на Україні. Під господарчим оглядом Україна останніми часами трактується як звичайний господарчий район Росії і в урядовій та економічній номенклятурі називається вона „южная область", „югозападна область", „чорноземний район" і т. п. Небавом зникне мабуть зовсім назва Україна, як цілком непотрібна. Як українське народнє господарство експльоатується безпощадно російською метрополією, це блискуче доказав Волобуєв і його аргументи сьогодні більше ніж колинебудь актуальні, мимо того, що

його закричали, заголюкали й прокляли і він їх під терором мусів формально зречися. Господарча залежність України від російської метрополії символізується дуже ярко тією залізничою надмагістралею, що її саме розпочали будувати і яка має сполучувати нерозривно і найкоротшим шляхом український вугільний донецький басейн із Москвою. Казьонні писаки урядових газет на Україні попадають ізза будови тієї магістралі час до часу у якийсь телячий захват, неначеб не знати яке щастя несла вона для України.

Коли ходить про господарчі досягнення, то немає двох думок, що такі досягнення, як у цілому Союзі, так і на Україні є. Одначе багато з них, ізза цілого ряду причин, про які тут не час і не місце говорити, мають радше чисто формальне, цифрове значіння. Треба дуже критично й осторожно ставитись до отого статистичного шарлатанства, статистичних фікцій та „конюгірен ін футуро" (радянські статистики дуже часто орудують цифрами тих досягнень, що їх ще немає і які мають бути щойно здобуті), що при їхній допомозі урядові круги СССР хочуть фасцинувати так своїх громадян, як і закордон.

Щож українським робітникам й селянам із Дніпрельстанів і Дніпрокомбінатів, коли не вони ними орудують і управляють, а присланії із російської метрополії бюрократи і то в першу чергу на користь і в інтересі тієї метрополії? Що їм із тих, часом навіть значних, технічних та промислових досягнень, коли вони самі, вже від ряду літ у злиднях, голоді, холоді та поневірці коротають своє життя? Не вірите? Так почитайте уважно оті листи, що до Вас самих, або до Ваших сусідів пишуть Вашіж таки знайомі або кревні, робітники і селяни, що перебувають на Україні, а не якісь петлюрівські агенти.

ЯК ВИГЛЯДАЄ У ПРАКТИЦІ КОМУНІСТІВ САМООЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ.

У ділянці т. зв. національного самоозначення теж багато шарлатанства. Мимо того, що так багато і високопарно деклямується про самоозначення націй, то це самоозначення в самому Рад. Союзі дуже проблематичне. Адже українська Кубань, полуднева Вороніжчина і Курщина, що належать до етнографічної української території і безпосередньо із нею граничать, по нинішній день находяться поза межами УСРР і чомусь входять досі у склад РСФСР. Цю справу між іншим дуже гостро порушував покійний Микола Ол. Скрипник, за що удостоївся назви сепаратиста та шовініста. Власне підчас останньої передсмертної нагінки проти нього, коли йому поставлено питання: „тов. Скрипник, ваша постава питання означає вимогу приєднання до України Кубані, частини Вороніжчини, Курщини тощо", то Скрипник відповів: „я ніколи від цього не відмовлюсь". За таку позицію в укр. нац. питанні називано його петлюрівцем, контрреволюціонером і т. п., значить домагання на основі, так шумно голошеної засади самоозначення народів прилучення української Кубані і суто українських частин Полудневої Курщини і Вороніжчини до України, це контрреволюція і петлюрівщина. А на основі яких то засад ці територ. як теж і сусідуючий безпосередньо з Україною Крим, належать до Російської Соціялістичної Федеративної Совітської Республики?

Може би нам це популярно розтлумачили „політики" із „Ілюстрованих Газет" і тим подібних „Критик". Тих справ на Україні видно порушувати не можна, бо по перше, вам скажуть, що вони не мають ніякого відношення до засади самоозначення народів, очевидно, на основі славної муринської льогіки й етики, „це зовсім що іншого", по друге, можна мабуть легко попасти у конфлікт із радянським карним кодексом „за спробу відірвати часть від цілости". (Це нам звідкись трохи знайоме, правда?). Те „самовизначення" розвинулось на Україні до того, що сьогодні там немає буквально ні одного самостійного, республиканського, незалежного від Москви народнього комісаріяту, що їх декілька Україна мала на основі конституції із 1923 р.

ЛІКВІДАЦІЯ АВТОНОМІЇ УСРР.

Отож спершу зліквідовано нар. комісаріят земельних справ, оставивши на Україні лиш його експозитуру, підлеглу всесоюзному комісаріятові в Москві. Відтак в ехидний і хитрий спосіб скасовано нар. коміс. внутрішніх справ, передавши ніби його агенди Вуцикові, а за посередництвом його по суті всесоюзному Цикові в Москві. На місце давних округ, запроваджено великі області, і підчинено усю українську адміністрацію безпосередньо московському центрові так, що Москва має право і можливість, безпосередньо встрявати у справи якогонебудь Радомишля, Погребища, Пирятина чи Кобеляк на Україні Таким чином позбавлено державу одного із найпримітивніших атрибутів її державности, себто права, самій управляти своєю територією.

Дальше скасовано по суті найважніший під цю пору для України народній комісаріят освіти, підчинивши усе фахове середнє і вище шкільництво на Україні відповідним всесоюзним комісаріятам у Москві (як ось усі агрономічні школи наркомземові, промислові школи наркомові промислу і т. д.), залишивши під доглядом українського наркому освіти лише початкові школи і педагогічні інститути та ВУАН. В такий то теж підступний і ехидний спосіб скасовано по суті один із найважніших українських наркоматів, перемінивши його на якусь ніби кураторію української шкільної округи.

Неначе на сміх та на глум, лишився був один-одинокий самостійний комісаріят-сирота, а саме комісаріят юстиції (справедливости). Та й тому сараці не дали довго жити. Оце саме недавно ухвалою всесоюзного Цика, встановлено уряд всесоюзного оберпрокуратора, якому підчинено між іншим наркомати юстиції усіх союзних республик, значить і України. Такто знова завдяки хитрому і рафінованому посуненню Москви, без розголосу й слави, помер останній з останніх, принайменше формально неза...жний досі від московського центра, український республиканський наркомат.

Значить централізація повнісінька. Із славної всесоюзної конституції остали на Україні (як це дотепно кажуть у таких випадках росіяни) „рожкі да ножкі". Чомусь ще оставлено неначе на наругу над ... хахлами" назву „Українська Соціялістична Радянська Республика". Але мабуть і ця назва скоро зникне. ... такі признаки можна помітити, як це вже було ... но, у господарській галузі.

МОСКОВСЬКИЙ ГНЕТ НА УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ФРОНТІ.

У культурній ділянці, Україна переживає переломову добу. Був вправді короткий час буйного розвитку української літератури, мистецтва та науки. Тепер на цьому фронті сліді грізні признаки розвалу. Без ... пересади можна сказати, що вся українська культура находиться під поліційним доглядом московських і ... вих русотяпів та їх місцевих форналів, в особах ... ючих навіть всеукраїнським агітпропом, ріжних Хвиль. Цей русотяпський форналь, Хвиля, денунціює у ... статті в харк. „Комуністі", перед русотяпами і Москвою, навіть український, академічний правопис, ухвалений перед кількома літами Всеукраїнською Академією Наук і урядом, добачуючи в ньому признаки української контрреволюції і петлюрівщини. Цей русотяпський ... кей денунціює приміром авторів цього правопису, ... через введення таких слів як „сочка", яка по російськи значить „линза" й тому на думку Хвилі й по українськи повинна зватись „лінза" або теж „поземий" по російськи „горизонтальний", значить і по українськи повинно бути „горизонтальний" і т. д. і т. п. — отож, що автори цього правопису ні менше ні більше тільки нахально хотіли відірвати українську мову від „братньої і близької їй російської мови", вводячи до словника української мови оті контрреволюційні, петлюрівські і сепаратистичні терміни. Можнаб було посміятись над туповатістю Хвиль і йому подібних, невігласів, якби ця денунціяція не була получена із скаженою нагінкою на цілий ряд людей, між іншим і на Скрипника, який та на правописнім фронті мав (на думку Хвилі) ... і покровительствувати петлюрівщині і контрреволюції.

Усі, колись такі живі, літературні організації українських письменників розгромлено до щенту, створивши по приказу з Москви одну-одиноку всесоюзну організацію письменників, до якої під примусом мусять належати усі українські письменники. На літературному фронті до голосу прийшли оберхолуї покрою Микетенків і Куликів, люди без ніякого таланту, ... тільки з умінням держати ніс по вітру та орієнтуватись на кожночасне начальство, та вмінням робити поліцейські доноси на своїх товаришів по перу. Ці холуї, і ... перішні керівники українським літературним фронтом, звели тепер українську літературу до якихсь кріпацьких, конячих, свинячих і сталінських панегіриків (слвеєм ...), називаючи оцю всю халтуру соціялістичною літературою, пересякнутою „соціялістичним реалізмом", ... по суті, можнаб сказати „реалізмом шлункових".

ЧЕРВОНІ ГУБЕРНАТОРИ НА УКРАЇНІ „МАЛОРОСІЇ".

Небувалий досі, скажений наступ на Україну почався із приходом до Харкова з великими повноваженнями від Сталіна Постишева, старого, знаного ще з ...

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. ЛИПНЯ 1933.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ. 3)

ГОЛГОТА ПИСЬМЕНСТВА.

Народництво і европеїзм. — Реклямa і літературні таланти. — Значіння менших талантів.

VII.

— Застій у письменстві! — чуємо, — нема нічого вартісного, старші видихалися, молоді нічого цінного не дають!

А в редакціях і в портфелях видавців гори рукописів... Чи нема тут якоїсь штучної запори на живій письменницькій ріці?

Придивляючися до нашого видавничого й рецензійного Парнасу, спостерігаємо на ньому такі явища. Передовсім глибокий поділ на дві групи: народницьку й европейську. В тій і другій групі сильні аперцепції, щось з „учорашнього" дня й відсутність нашого українського „сьогодні".

Народницька, національна група видавців і цінувачів літературних творів міряє нові твори міркою патріотизму минулих часів. Історичні й побутові повісті, козаччина, відмираюче життя міщанства і дрібної шляхти, колишній священичий побут, спомини, недавня війна, національна боротьба... й все у старому патріотичному дусі й в старомодній формі, — ось світ цієї першої групи.

Друга група живе в „европеїзмі". Що не нагадує творів того чи іншого европейського письменника, що не наслідує тих чи інших европейських форм, течій, аспірацій, — все це для неї безвартісне, мале, хуторянське.

Щодо сьогоднішнього українського життя, то тут маємо значну люку. Це життя не находить собі належного зацікавлення серед цих двох груп видавців, не можуть аперцепціями вчорашніх зацікавлень і інтересів. Навіть більше, обличчя сучасної дійсности декого з них лякає. І це веде до того, що деякі старші письменники примушені мовчати, а молодші, які природно найсильніше приймають цю сьогоднішню дійсність, не можуть перескочити через видавничі перешкоди, щоб дійти з своїми творами до мас.

Усе це разом і причиняється в деякій мірі до застою в красному письменстві. Щоб оживити його, треба ці перешкоди усунути й дати можливість письменникам змальовувати сучасність і відходити й від „етнографії" і від виключного наслідування „европейців".

Знаю, що в цьому місці почую голоси спротиву. Але й вірю, що багато з тих старших і молодших письменників, яких вабить сьогоднішня українська дійсність, погодяться зі мною. Зрештою, щодо національного духа й тіла красного письменства, то в останніх часах уже багато висвітлено. Лише своєрідне мистецтво— з яскравою національною печаттю може захопити свої маси й звернути увагу чужинців, яких завжди більше цікавить природно-оригінальне чуже, ніж наслідування свого, хочаб і великого.

Тільки такі літературні твори, що матимуть усі ознаки нашої своєрідної української окремішности й нашого своєрідного творчого духа й то в сьогоднішньому дні, можуть викликати ширше зацікавлення в світі нашого письменницькою творчістю.

Отже, ледви чи вдасться нам оживити наше письменство, себто підняти творче напруження й старших і молодших письменників, якщо видавничі апарати не будуть прихильно звернені до багатогранного „сьогодні".

VIII.

Ще одно питання, яке вважають в літературних колах за дуже „делікатне" й близьке, — це питання реклями й популяризування письменників.

В музичних, театральних і малярських колах реклямa здобула вже собі права громадянства. Майже ні один талант уже без неї не обходиться. Навіть світової слави співаки й актори раз-ураз відчувають потребу її. Вже нікого не дивує, коли їхній антрепренер, а навіть і самі ці мистці зголошуються до редакцій і приносять реклямові замітки про себе з усякими похвалами, вирізками з часописів, цитатами і т. д. Славнозвісного фільмового актора, співака, музику навіть годі собі уявити без подібної попередньої шумливої реклями. В західній Европі поволі реклямa завойовує собі місце і в літературній ділянці. Бернар Шов без реклями того чи іншого роду теж не обходиться.

В нас реклямування письменника вважається за щось неетичне. Навіть гірше, наша вдача дуже часто стоїть на перешкоді до роблення комусь реклями. Інша річ — розкритикувати письменника, вказати на його хиби, навіть на його „страшні письменницькі гріхи"! Ми заздрі, ми не зносимо чиєїсь популярности, ми маємо нахил і потребу принизити кожного, хто підноситься над сірою масою хочаб на один центиметр. Ця вдача особливо дає себе відчувати в літературних рецензіях. Тому навіть наші видавництва, яким залежить на збуті книжок, не відважуються на широку реклямy й популяризування своїх авторів.

Коли видавництва вважати за одну з форм торговлі, то брак цієї реклями є одною з причин літературного застою. Бо коли книжки не розходяться, видавництва не мають ... го капіталу й відтягаються від видання ... творів, то в кого з письменників може ... запал до праці й додатній психічний настрій необхідний для творчого процесу? Отже, оживлення видавництв і збуту книжок за допомогою реклями є одним з засобів до оживлення нашого письменства.

Побоювання, щоб не дозволить робити реклямy маловартісному творові чи маленькому талантові — старий забобон! Маловартісне більше одного видання світу не побачить, ... дійсно цінне на добрій реклямі витримає кілька видань. А врешті, хто є цим непомильним критиком і цілковито обєктивним виразником зацікавлення широких мас?

Не біймося видавати якнайбільше, коли хочемо оживити наше письменство. Читачі краще пересіють літературні твори, ніж занадто ... ективні й припадкові критики.

(Докінчення буде)

—o—

редніх подвигів, русотяпа. Цього Постишева 1928 р., в часі шумськівського розламу, щоб облегчити собі боротьбу із шумськізмом (який власне між іншим вказував на шкідливу роботу русотяпів, покрою Постишева), викинено з України до Москви. Тепер він у всій „величі і славі" вернув як побідник на Україну назад, на допомогу старим своїм русотяпським компаніонам і сподвижникам, як от приміром Затонський. Цього Затонського після уступлення Скрипника, неначе глумлячись над Україною, іменовано на його місце народнім комісарем освіти. Дійсно кращого ліквідатора української культури і науки, годіб було знайти навіть із свічкою.

Постишев належить до тих русотяпських типів, що сиділи в ЦККПбУ, а навіть у політбюрі, і які так прекрасно визнаються в українських справах, що коли свого часу обговорювалась на політбюрі справа асигнування грошей на памятник Франка, то один мудрець (ідейний приятель Постишева із ряду русотяпів) глибоко-розумно заявив: „Пусть етот Франко, напішет сам прошеніе" (сік).

Зновуж другим разом, коли в часі шумськівського розламу читано раз на політбюрі із „Літер. Наук. Вістника" протибільшовицькі статті Донцова, щоб ілюструвати, мовляв, вплив Донцова на шумськістів, то другий подібний мудрагель, думаючи, що Донцов належить до партії, стукнувши в пересерди кулаком об стіл, кликув грізно: „Вибросіть каналію з партії". Це два із численних меншого калібру „двірських скандалів" політбюра ЦККПбУ й вони найкраще ілюструють рівень, ментальність та політичну зорієнтованість в українських справах типів, покрою Постишева.

Втягнувшись у жорстоку, затяжну і безнадійну боротьбу на сільському фронті, із колгоспним і позаколгоспним селянством за хліб, для якої то боротьби Постишев був власне присланий на Україну і домлячи собі на тій боротьбі зуби, Постишев, Затонський а за ними усі їхні хахлацькі підбігайки, як от Панас Любченко, Хвиля, Таран, Микитенко, Кулик і т. п., кинулись із лютістю на беззахистний та безборонний український культурний сектор. На цьому секторі почали вони шукати головного винуватця усіх лих і невдач, що їх тепер терплять, зарвавшися сталінські бюрократи на господарському, а головно сільському фронті. На перший вогонь пішов очевидно номінальний керівник і представник цього культурного сектора і в уяві Постишева найважніший винуватець усіх невдач в ділянці господарства, недавній наркомос М. О. Скрипник.

Нещасного Скрипника почали тровити неначе на даний знак, усі ці сталінсько-постишевські гончі собаки, усі ці Затонські, Панаси Любченки, Микитенки, Хвилі та інша хахлацька шушваль і то тровити так скажено й заіло, неначе якого дикого звіра. На ньому не оставлено ніодної сухої нитки, обвинувачуючи його у всіх можливих і неможливих гріхах і знущаючись по хамськи над його революційною та чисто людською гідністю. На нього то, на чолі поменших цуциків, з піною на устах, з лютістю, уоружений в слівник найбільш цвістої і неперебірчивої совітської лайки накинувся спершу на пленумі ЦККбУ, а опісля на пленумі харківського обкому, сам Постишев.

В який спосіб такі гидкі типи потрафлять знущатись над людиною, нехай засвідчить такий цитат із промови Постишева: „Але марно намагається і тепер ще ворог сховатись за спину тов. Скрипника. Тепер сам тов. Скрипник **тре спину жорстокою мачалкою, але не задто міцно натискує. Доведеться помогти йому трохи.** (Підкреслення усюди мої В. С.) (Сміх. оплески) („Харківський Пролетар" з 3. липня 1933 ч. 146).

Людину цькують як дикого звіра, прямо всаджують їй знаряддя смерти до руки, а вихована Постишевими, Затонськими і їм подібними сучасними „вождями" схудобіла авдиторія сміється і плеще. Так потрафили нинішні „вожді" спроституовати партійних чиновників".

Думаємо, що наведеного доволі, щоби зрозуміти весь жах того, що твориться тепер на Україні і що примусило й комуністичне сумління українця закричати з болю.

До дискусії над справою Всеукраїнського Національного Конґресу.

ДЕЩО З ПЕРЕПИСКИ В СПРАВІ СКЛИКАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ.

Лист д-ра С. Демидчука (Америка) до професора Н. (Прага.)

(Докінчення).

Поділяю Вашу цінну думку, Дорогий Пане Професоре, що наше внутрішнє положення є катастрофальне. На наше щастя, від часу написання Вашого листа підписали пакт чотирьох держав, з ґарантією мира на десять літ. Отже впродовж цих десяти літ ми повинні перевести намічену орґанізацію, коли ми нація. Як ми не нація, то нема що кінчити одиницям своє життя самогубством. З такого етнічного матеріялу, як наш, ще може повстати Нація. Лише процес буде тривати довше, а ми від себе положимо свою цеголку.

Упродовж пяти літ мусимо покликати Український Конґрес до життя. Як ми його покличемо скорше, то не шкодить. Як пізніше, буде зле, бо покажеться, що ми ще не нація. А часу треба доволі на скристалізування думок, на переведення аґітації, на підготовку апарату, на збірку грошей.

Питання грошей оставмо покищо на боці. Візьмім за аксіому, що американська еміграція має все гроші на такі цілі, а виринає лише питання, як ці гроші дістати. На це є мізок і час. Ваш проєкт податку прийде під наради делеґації.

Перш усього кожна важна справа вимагає теоретичної підготовки. Отже Вам мабуть припаде роля німецького Фіхте, бо Ви є професором. Чи не могли би Ви, Дорогий Пане Професоре, за час вакацій, передумати теми на яких 25 *університетських викладів*, і виголосити їх чи у своїй школі, чи може на вільному Українському Університеті в Празі, в роді Фіхтових „Промов до Німецької Нації", отже по нашому „Лекцій майбутньости Української Нації", а в них порушити всі наболілі питання нашої теперішности і способи їх розвязки, користуючися практикою й засадами наших теоретиків (хочби Липинського), чеських (Масарика), італійського фашизму, німецького гітлеризму, католицької дисципліни — але все пристосоване до наших потреб і сил. Лекції не мусять бути цілком оригінальні, бож це дуже важна справа, але можуть бути еклектичні, зате Вами опрацьовані і виголошені. Ви згадуєте про поета Олеся. Як він практичний мислитель, може Вам богато помогти, тим більше, що він уже має авторитет. А може зможете опрацювати теми на спілку з іншими національно-державними українськими фільософами, з якими можна буде переписатися за час вакацій і літ стати поміч у свому часі. Тільки, що такі лекції повинні бути опісля зреферовані також в українській пресі на цілому світі.

У нас взагалі недостача відваги поставити свій авторитет, і тому ми виходимо занадто скромними там, де цього непотрібно. Як Ви, Вп. Пане Професоре, були державним урядовцем, практичним народнім діячем, воєнним страдником, а тепер маєте катедру, то Ви повинні чутися на силах виступити як піонір-теоретик, з метою осягнути практичні висліди в недалекому майбутньому, бо власне цю недалеку будучнину маємо на оці.

Ваших листів, писаних до мене, я не можу оголошувати друком, ані не можу сам розпочинати дискусію над Пан-Українським Конґресом. У своїй останній статті в „Америці" (вона була поміщена і в „Канадійськім Фармері") я сказав, що як ніхто не відзивається на мої пропозиції, то це хіба з моєї сторони боротьба з вітряками. Отже, як я так сказав, хтось повинен самочинно підняти дискусію на цю тему без моєї спонуки, а я опісля можу забрати голос у дискусії, коли зайде потреба.

Зате я вже започаткував у Ню Йорку практичну підготовку до Конґресу, перевівши декілька розмов з тут родженою українською фаховою інтеліґенцією і подав їм ідею скликання Американського Українського Конґресу, як засобу до зреалізування ідеї Пан-Українського Конґресу. Ця ідея зможе зібрати біля себе якраз загал тут родженої української молоді в будучнині, бо тепер ця молодь ще не повнолітна. Але за пять літ вона дійде до повноти літ. Зрештою я не бачу іншого гасла для втримання тут родженої молоді при українській ідеї. Все інше є лише помічним засобом до чогось вищого.

Крім того я не залишив нагоди поширення ідеї Конґресу між старшою іміґрацією. Як член великого нюйорського товариства „Дністер", я поставив резолюцію, приняту на зібранні „Дністра" з директивою для його делеґатів на Конвенцію його Матірної Орґанізації, тобто Українського Народнього Союзу, що відбулася в Дітройт у травні, щоби делеґати видвигнули на Конвенції справу скликання Конґресу. Делеґати так зробили, а Конвенція доручила розглянути цю справу урядові Українського Народнього Союзу, якого органом є газета „Свобода" в Джерзи Ситі, Н. Дж. Одначе УНС. такими справами безпосередньо не займається, зате він піддтримує орґанізацію „Обєднання", яка буде мати свій конґрес 24 жовтня 1933 р. Я буду старатися бути на цьому конґресі „Обєднання", а добре булоб, щоби до того часу Ви могли зорґанізувати в Празі якийсь гурт ініціяторів скликання Пан-Українського Конґресу і прислати якийсь короткий еляборат у цій справі з проханням, порушити справу Конґресу на нарадах конґресу Обєднання. Отже тоді буде удар з двох боків: звідсілля і від Вас. Окремо я спробую ще приватною дорогою спонукати канадійців, щоби вислали делеґацію на конґрес „Обєднання" і спробували довести до співпраці еміґрації у Злучених Державах та в Канаді. Я, як ініціятор, мушу бути дуже обережним у висуванні свого імени, бо в нас люди дуже заздрісні за ініціятиву і можуть не лише вбити справу, але ще й мене самого так прибити і притоптати, що я знову на літа не буду міг вийти з чимсь прилюдно. Я власне тепер щойно приходжу до себе з такого другого чергового особистого погрому, який я потерпів, коли пробував „стати насупір ділу природніх біґові", який толочив усе, що було в нас животворного. Тепер саме знаменита нагода до ідейної і згідливої загальної співпраці всіх чинників, то треба бути дуже обережним у посуванні її вперед.

Англійський уряд бажає зміни у способі полагоджування меншостевих справ у Союзі Народів.

На запит посла Кружкенка (дня 10 ц. м.) заявив секретар закордонних справ сер Джан Саймон, що на слідуючому засіданні Союзу Народів англійський уряд подасть через своїх заступників пропозиції деяких змін у полагоджуванні меншостевих справ у Союзі Народів.

Як відомо, цю справу вже нераз обговорювалося в обох палатах англійського парляменту. Внесення за зміною існуючого досі способу полагоджування меншостевих справ поставив був свого часу льорд Ноел-Бакстон у палаті льордів у звязку з українськими петиціями. Він обстоював погляд, що „комітет трьох" повинен стати сталою інституцією, щоби меншости мали змогу свобідно висказувати свої зажалення і щоб їм подавали до відома про долю їхніх петицій.

(Укрбюро, Льондон).

Господарська конференція кінчиться.

ЛЬОНДОН, 24. 7. ПАТ. Фінал економічної конференції буде цього тижня. Сьогодні пополудні відбудеться засідання монетарно-фінансової комісії, на якій французький міністр скарбу Боне, референт комісії, вложить свій звіт. Завтра відбудеться засідання президії конференції, яке устійнить програму кінцевого засідання в четвер, на якому конференція буде відложена.

Мілітаризація німецьких шкіл.

САРБРІКЕН, 24. 7. ПАТ. Кореспондент „Матену" повідомляє з Ахену, що директори середніх шкіл на цілій території німецької держави одержали інструкції в справі навчання молоді в киданні гранатами і стрілянні з крісів та револьверів. Вправи приписані двічі на тиждень. Вчити муть члени гітлерівських штурмових організацій.

„Немо профета ін патріа", отже тому Ваш заклик буде тут більше цінний, ніж мій. З тим треба рахуватися і використувати цей факт відповідно. А що в Америці поплачує новість, то новий заклик може мати також і повні вигляди на поводження.

Виставова Корпорація в Шикаґо досі не відгукнулася на мій поклик. Там, крім д-ра Сіменовича, взяли верх люди, які в минулому мене особисто, як націоналіста, найзавзятіше поборювали, і хоч дехто з них змінив свої переконання, то вони не мають настільки відваги, щоби до мене особисто віднестися інакше, як перед тим. Тимто, хочби вони й були тієї самої думки, що я, вони її не поставлять прямо, хіба в формі якогось „Освітнього Зїзду", про який я не маю близших даних ні з прилюдних оповісток ні дорогою приватної переписки. Але це зовсім можливе, що якби дійшло до якогось освітнього конґресу, то поза ним можна буде порушувати Пан-Український Конґрес. Крім того Виставова Корпорація, як строго діловий комітет вистави, не повинна прилюдно такими справами займатися, а дати відповідних людей до заініціювання справи.

З вище написаного Ви, Високоповажаний і Дорогий Пане Професоре, зможете зрозуміти мої думки про Пан-Український Конґрес і ролю, яку я зможу відіграти в його підготовці. Богато не зроблю, але сповню свій обовязок по моїм силам.

В надії на дальшу виміну думок, чи то приватною чи прилюдною дорогою в цій преважній справі,

Здоровлю Вас усім найкращим та остаю з високим поважанням для Вас

Д-р С. Демидчук.

Новий самоуправний закон.

IX.

Права повітової ради та повітового виділу.

ПОВІТОВА РАДА.

Членами повітової ради є радні і члени повітового виділу. Про вибори до ради і виділу ми вже казали. Членом повітової ради можна вибрати кожного польського громадянина без ріжниці полу, що скінчив 30 літ життя і володіє польською мовою в слові і письмі. Член повітового виділу мусить ще мати окремі кваліфікації, які означить міністер внутрішніх справ. Члени волосних і міських управ, солтиси і підсолтиси не можуть бути повітовими радними. Уряд члена повітової ради є почесний, а члени ради, виділу і комісії дістає тільки дієти і зворот коштів дороги. Не може він входити з повітовим комунальним звязком у ніякі правно-приватні взаємини і не може бути платним державним або самоуправним урядовцем даного повіту або мати платну посаду в повітовому виділі.

КОМПЕТЕНЦІЯ ПОВІТОВОЇ РАДИ.

Повітова рада є представницею повітового комунального звязку й у його справах є рішальним і контролюючим органом. До компетенції повітової ради належать такі справи: 1) затвердження повітового бюджету і річного рахунку, 2) одноразові видатки поза бюджетом понад 500 зол. річно, 3) затягування позичок, 4) повітові статути про те, як вводити і стягати повітові податки і оплати, додатки до державних і волосних — міських — податків і установлювання монополів, 5) вибір членів повітового виділу і виключування членів ради, 6) вибір комісій, 7) означування реґуляміну для ради, виділу і комісій, 8) означування числа повітових комунальних урядовців і їхньої платні і 9) справи, переказані раді окремими законами.

Повітову раду скликує її предсідник (староста) найменше раз на чвертьріччя, а крім цього може її скликати і частіше, коли цього зажадає найменше одна четверта частина радних. Засідання ради є явні. До важности в деяких справах треба присутности 2/3, а зправила половини числа радних.

Члена повітової ради можна виключити з одного до трьох засідань повітової ради на внесок предсідника за невідповідну поведінку або перепону в нарадах і то рішенням 2/3 присутних, або і зовсім виключити його за ганебний учинок; не може бути він присутний на засіданні, коли йде про його матеріяльний інтерес, або його кревняків або посвояченних до третього ступня. Предсідник ради може покарати радного, який без пояснення причини не приходить на засідання, гривною від 3 до 25 зол.

На засіданні треба кваліфікованої більшости 2/3 присутних, коли радять над позичкою, продажю нерухомостей і в справі реґуляміну повітової ради та повітового виділу. Якщо через брак кваліфікованого числа членів не відбулося одно засідання, чергове засідання рішає при звичайному компleті, а радні, що не явилися без причини на це чергове засідання, підпадають гривні від 10 до 100 зол. Член ради тратить мандат, коли без причини не явиться на три чергові засідання. Урядовець повітового виділу за дозволом предсідника може забирати голос на засіданні ради у справах свого ресорту. Засідання є явні, а на домагання 1/4 радних тайні. З них списують протокол, а рішення подають до публичного відома і у відписі надзірній раді.

ПОВІТОВИЙ ВИДІЛ.

Повітовий виділ, вибираний повітовою радою на пять літ, складається з шести членів і повітового старости як предсідника, що скликує засідання принайменше раз у місяць. Засідання мусить він скликати, коли цього зажадає двох членів виділу. До важности ухвал виділу треба присутности предсідника або його заступника і щонайменше трьох членів виділу.

Повітовий виділ: 1) приготовляє справи, що мають увійти під наради повітової ради, рішає у всіх справах, що не вимагають постанови ради, або яких рада собі не застереже та означує спосіб виконання постанов ради, 2) виконує чинности, поручені державною властю і законами, 3) виконує дисциплінарну владу над службовиками повітового комунального звязку через упімнення, догану, гривну до 100 зол., перенесення на уряд нижчої катеґорії і усунення з уряду.

Повітовий виділ може до двох тижнів зажадати ревізії таких рішень повітової ради, які: 1) насилують повітову ординацію або обовязуючі закони і 3) є невикональні, або можуть принести шкоду для повіту. Те саме право має предсідник щодо рішень повітового виділу. Піддане у сумнів рішення повітової ради або повітового виділу стає остаточне, коли приймуть на найближчому засіданні більшістю 2/3 голосів.

ПРЕДСІДНИК ПОВІТОВОГО ВИДІЛУ.

Предсідником повітової ради і повітового виділу є повітовий староста (або його заступник). Він приготовляє внески на засідання повітового виділу, проводить нарадами повітової ради і повітового виділу, виконує їх рішення, полагоджує біжучі справи і іменем повітового комунального звязку підписує всі письма. Документи, на основі яких повітовий комунальний звязок бере на себе зобовязання, мають мати підпис предсідника і одного члена повітового виділу та урядову печатку. Предсідник приймає службовиків повітового комунального звязку, вислухавши думки повітового виділу. Він теж полагоджує самостійно у негайних випадках усі чинності, що належать до обсягу діяльности повітового виділу. Одначе на найближчому засіданні повітового виділу мусить він внеднати затвердження для своїх розпорядків.

Пос. д-р Ст. Баран.

Новий військовий розпорядок у Німеччині.

БЕРЛІН, 24. 7. ПАТ. Оголошено розпорядок, що змінює дотеперішній військовий закон німецької держави. Важніші зміни містить 17 артикул, на основі якого райхсвера має обовязок дати допомогу на випадок загрожения публичного порядку у союзних державах. Крім того міністр райхсвери має право стосувати військовий закон на службовців, занятих у підприємствах публичної ужиточности.

—o—

Проти гітлерівських і комуністичних часописів.

Союз ґрафічного промислу в Австрії розіслав до друкарень обіжник, в якому закликає не друкувати націонал-соціялістичних і комуністичних часописів. Всі друкарні згодилися на те. Наслідком того від 24. п. м. не вийде в Австрії ніодин націонал-соціялістичний і комуністичний часопис.

Проти „українського сепаратизму".

„Морнінґ Поуст" з дня 21 ц. м. приносить сензаційну вістку (з Берліна) про те, що Радянщина має заключити з Польщею тайний військовий договір, силою якого Польща дістане від Радянщини на випадок війни з Німеччиною допомогу в грошах, зброї та амуніції. Крім того комуністичний Третій Інтернаціонал поведе розкладову акцію у нутрі Німеччини.

„Окремий розділ того протоколу — подає кореспондент „Морнінґ Поуст"-у — відноситься до спільної акції на випадок самостійницького виступу українців, яких у межах Радянського Союзу начислюється 25 міліонів, а в межах Польщі від 5 до 6 міліонів, головно в полудневих та полудневе-східних землях Польщі".

Цей тайний договір мав би бути інспірований французькою дипльоматією в цілі ізолювання Німеччини. *(Укрбюро, Льондон).*

—o—

Приняття в королівському саді.

Дня 20. липня відбулося в саді королівської палати Бакінґгем пополудневе приняття на закінчення літнього сезону перед виїздом королівського двора до Скотії.

На приятті було присутніх біля 10.000 гостей, між ними весь дипльоматичний корпус та богато делеґатів на економічну конференцію. Королівська родина перебувала більше години зі своїми гостями. *(Укрбюро, Льондон).*

—o—

З життя української кольонії в Манчестер

Дня 18 червня ц. р. відбулися чергові загальні збори Українського Клюбу в Манчестер, на яких вибрано нову управу, яка має урядувати до кінця цього року. До управи ввійшли: п. Йосиф Лісньовський, голова: п. Петро Тарабський, місто-голова; п. Павло Комаринський, секретар; п. Антін Комаринський, скарбник. Членами Комітету вибрані: пп. А. Руцький, Гр. Таранавський, В. Марчук, Й. Завалинський, А. Чучман, В. Чучман і М. Чучман.

(Укрбюро, Льондон).

—o—

Гітлер домагається співпраці церкви.

БЕРЛІН, 23. 7. ПАТ. В суботу вечором канцлер Гітлер виголосив радієву промову, в якій доказував потребу співділання між державою і християнськими церквами в заміну за охорону, якої церкви домагаються від держави. Як держава не може ставитися байдужно до релігійних справ, так і церквам — говорив Гітлер — не вільно бути байдужними супроти перемін в політичному й національному житті. Тільки наївний може думати, що побіда більшовиків не вплинула би на положення церкви. Полишення церквам боротьби з більшовиками не вдержало би розвитку більшовизму, оскільки би не протиділав йому націонал-соціялістичний рух. Тому церкви мусять заняти виразне становище супроти революційного руху з характером націонал-соціялістичної оборони. Канцлер висловив побажання, щоби взаємини між націонал-соціялістичною державою та евангелицькою церквою були унормовані подібно, як це сталося між Німеччиною і Ватиканом.

—o—

Штурмовики вбили безробітного.

БЕРЛІН, 24. 7. ПАТ. В місцевости Левергузен гітлерівські штурмовики застрілили безробітного Яськовяка. Як повідомляє бюро Конті, Яськовяк, задержаний кількома штурмовиками, заняв грізну поставу. Тоді один штурмовик, щоби випередити напад, стрілив і положив Яськовяка трупом на місці.

—o—

Університет на вигнанні

НЮ ЙОРК, 23. 7. ПАТ. Утворився тут комітет, зложений з визначних учених і ректорів вищих шкіл, що має помагати німецьким ученим, вигнаним з краю. Перш усього комітет збирає пожертви на матеріяльну допомогу вченим, яких позбавлено варстатів праці. Рівночасно твориться „університет на вигнанні", який вже в осени розпічне свою діяльність як вища школа, де будуть викладати професори Німеччини.

—o—

Ліндберґ на Ґренляндії.

КОПЕНГАҐА, 24. 7. ПАТ. Ліндберґ з жінкою осів у Ґодгаб на Ґренляндії. Є це другий етап його воздушної подорожі до Европи. Він має на меті устійнити шлях майбутній трансатлянтійській аеронавтичній лінії.

—o—

Коли цілий світ говорить, ми мусимо кричати.

(Страшні вісти про розміри голоду на Вел. Україні.)

Жахливі вісти приходять з Великої України. Ними переповнена своя і чужа преса. А листи — і читати годі. Найздоровіші нерви не видержують. На Україні панує жах. Попадаються цілі села, що вже нема мешканців. Вимерли або порозлазилися. Такі опорожнені райони влада приготовляє для кольонізації їх чужинцями. Людоїдство також не новина. На цьому тлі повстають часті судові процеси. Недавно повернувся з України чужинець — чех. Він був на одному з них. Збожеволілий від голоду син зїв трупи мами і сестри. На розправі людоїд на запит судді, як смакувало йому мясо, заявив — сестрине було несогірше, а мамине — тверде. Американські, англійські, чеські і ін. часописі принесли вістку від своїх кореспондентів, що на Україні від голоду та хоріб, звязаних з ним, померло біля 10 мільонів душ, тобто стільки, скільки усього українців у Галичині, Буковині, Волині, Бесарабії, Закарпатті і на еміграції з Америкою і Канадою включно.

Більшовицька влада устами Літвінова в Льондоні цинічно заявила: На Україні нема ніякого голоду. Все це наклепи ворогів совітської влади. Може Літвінов і має до деякої міри рацію. На Україні вже не йде про голод, а про систематичне, плянове винищування більшовиками голодом цілого непокірного українського народу.

*

Починаються жнива. На Україні такого врожаю і найстарші не пригадують. Верховець з конем сховається в житі. Коли про це довідалася Москва, наказала збільшити на Україні пляновий податок зерна втроє. Вже є й наслідки такого роспорядку. Появилися „стрижії". Цілі лани або без колосків, або випалені. Не помагає ні кінна та піша варта, ні аероплян. Населення знає, що хліб не для нього вродив. Увесь врожай має бути вивезений за межі України. Тому то повстало свідоме нищення хліба ще на полі або відмова від збирання врожаю. Хліб уродив, а збірати нема кому. Пробують більшовицькі агенти вербувати робітників з прикордонних районів Польщі. Машинами більшовицька влада також не годна дати собі ради з урожаєм, бо, як усе в більшовиків у таких випадках буває, машини у більшости не зремонтовані.

При таких умовах хочби й який урожай від голоду України не врятує. Населення й далі буде винищуватися голодом. Треба якоїсь акції і то акції в загальному розмірі. Народові на Україні замкнені уста. Тоді ми мусимо бодай кричати.

*

У Празі утворився **„Допомоговий Комітет для голодуючих на Україні"**. Ціль його — збирати матеріяльні засоби допомоги та правдиво інформувати культурний світ про нечувану до тепер трагедію українського народу. Буде також встановлений **„День Смутку і Національного Обовязку"**. В цей день всі українці, що перебувають поза межами червоного пекла, мусять, як одна душа, заманіфестувати свою національну єдність і запротестувати перед світом проти свідомого і систематичного винищування окупаційною більшовицько-московською владою населення України. Треба, щоби до того часу подібні Комітети повстали і на наших західних землях, в Америці, Канаді та на еміграції. Про „День Смутку і Національного Обовязку" буде своєчасне відповідне оголошення.

Д. А.

Фільмовий страйк.

ГОЛІВУД, 24. 7. ПАТ. Застрайкувало тут 775 технічних службовців у фільмових підприємствах. Причиною страйку, конфлікт за платні. Робота у всіх головних підприємствах здержана.

З орґанізаційного руху.

ВІЧЕ В ТЕРНОПОЛІ.

В середу 19. липня ц. р. відбулося в Тернополі справоздавче віче *посла д-ра Степана Барана*, на якому проводив тернопільський міщанин п. Іван Онуферко син Івана. Державну владу заступав референдар старости д-р Розенцвайґ. У близько тригодинному рефераті пос. д-р Баран обговорив діяльність Української Парляментарної Репрезентації за минувшу сесію, а опісля політичне і господарське положення українського народу на всіх його просторах у звязку зі сучасним політичним положенням та з пануючою від кількох літ господарською скрутою. Зокрема торкнувся референт жахливих подій на Радянській Україні, що заляки більшовицькому пануванню загибає з голоду і де безпощадно переслідується, арештується і розстрілюється всіх, хто смів виявити себе українцем хочби і комуністом та навіть у незначний спосіб запротестувати проти безпощадного винищування України теперішньою більшовицькою Москвою. Згадав, що між іншими розстріляно молодого студента Західного з Бережан та про недавні самогубства українського поета Хвильового і колишнього більшовицького комісаря (міністра) освіти Миколи Скрипника, що хоч комуністи для протесту проти поневолювання України наложили на себе руку. З черги обговорив пос. д-р Баран останні шкільні і земельні закони, а далі подрібніше новий самоуправний закон. З практичних справ згадав теж про потребу асекурування в „Дністрі" одної третьої частини нерухомостей, щоби піддержати одинове наше заслужене асекураційне товариство. Віче закінчив предсідник п. Іван Онуферко зложенням іменем присутніх признання і довіря за їх дотеперішню працю для Укр. Парляментарної Репрезентації і проводу УНДО, по чім присутні відспівали національний гимн.

За зворотом Німеччині кольоній.

Консервативний член англійського парляменту полк. Мур виголосив на зборах т. зв. уніоністів промову, в якій заявився за зворотом Німеччині давних її кольоній в західній Африці. На думку Мура це наймудріща і льояльна форма зміни мирових трактатів.

Нові переможці океану.

ЛЬОНДОН, 24. 7. ПАТ. Анґлійська преса повна сьогодні ентузіястичних і тріюмфальних вісток, присвячених летунам Молізонові та його жінці, що перелетіли Атлянтик і осіли біля Ню Йорку. Тимчасом за основі вісток, які надійшли досвіта, Молізонів постигла пригода в місцевости Бріджпорт у віддалі 50 миль від Ню Йорку. Тому, що паливо скінчилося, Молізони мусіли спуститися на землю. Кружили над летовищем у Бріджпорт і кілька разів пробували осісти. Врешті спустилися на летунський майдан, що не був освітлений ані приготований до осідання тяжких машин. Апарат Молізонів завадив об рів і перевернувся, сильно ушкоджений. Молізони потовклися і мусять полежати кілька днів у шпиталі.

По широкому світі.

— Американський стейт Ореґон, двацятий з черги, заявився за знесенням прогібіції. Досі ні один стейт не обстоював прогібіції.

— Під Чін-Тао японське військо звело кривавий бій зі сильною ґрупою китайських бандитів, з яких поверх двох сотень убито.

— Вмешканні одного лікаря в Берліні, болгарина, поліція сконфіскувала 40 сотнарів комуністичної бібули. Лікар утік.

Свято Христової туніки.

БЕРЛІН, 24. 7. ПАТ. Минулої неділі відбулося в Тревірі свято виставлення в катедрі реліквій Христової туніки. У святі взяли участь віцеканцлер Папен і представники вищої влади провінції. Такі свята відбуваються що 40 до 50 років.

ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

На основі останніх статистичних обчислень природній приріст населення в Польщі у першому кварталі ц. р. виносить 80.845 осіб, з чого 5.381 припадає на воєвідство поліське, 6.456 на волинське, 8.448 на львівське, 4.324 на станиславівське і 4.115 на тернопільське. У Варшаві стверджено упадок на 832 особи.

Природний приріст населення римо-кат. віроісповідання виносив 48.766 осіб, греко-кат. 10.803, православного 15.652, евангелицького 158, жидівського 4.574 і інших 901. На 1000 мешканців римо-кат. населення природний приріст виносив 9.6, греко-кат. 12.6, православного 15.7, евангелицького 0.7, жидівського 6.

НОВИНКИ

— **До відома батькам-урядовцям.** У звязку зі скасуванням звороту оплат за дітей державних функціонарів у приватних школах — міністерство В. і О. видало розпорядок, щоби середні державні школи приймали дітей цих урядовців до всіх кляс (до кл. VIII. обовязує і надалі приняття на підставі дозволу Кураторії). З приватних шкіл з неповними правами прилюдности, мусять учні робити вступний іспит до тої кляси, до якої хотять вступити. Також і дівчата державних функціонарів можуть бути приняті до першої кляси середніх мужеських шкіл. Зголошувати треба в дирекціях даних шкіл найпізніше до 3. вересня цього року.

— **Літні ферії.** Від дня 29. липня по 19. серпня ц. р. Українські Бюра і його заступництва скоротять урядування з причини виїзду більшости персоналу на літні ферії і тільки найпильніші справи будуть полагоджувані. — **Управа Укр. Бюра в Льондоні.**

— **Припинення слідства проти сельробівців.** У звязку з розвязанням адміністраційною владою комунізуючої партії „Сельроб-Єдність" та закриттям всіх партійних органів арештовано минулого року 18 партійних діячів і редакторів. Після переведення слідства за провину з арт. 97 к. з. всіх арештованих випущено постепенно на волю, а тільки над трьома (М. Голінатим, Ів. Буполщаком і А. Шахом) наказано нагляд. В половині ц. м. всі 6. арештовані сельробівці одержали від суду письмо, яким слідство проти них і поліційний нагляд на внесення прокуратури припинено.

— **Безробіття наслідком повені.** На теренах, навіщених повінню у львівському воєвідстві втратило роботу коло 300 робітників, занятих у тартаках і водних млинах.

— **До Палестини.** Зі Львова виїде 25. ц. м. до Палестини крізь Констанцу транспорт, зложений із 450 емігрантів жидів, з того коло сотні із Сх. Галичини.

— **Молоденькі комуністи** станули перед судом у Стрию, а саме 16-літний Герш Тайхер і трохи старша Райзля Корец. Відповідали за належання до комуністичної партії Зах. України. Тайхера засуджено на побут у домі поправи з припиненням на три роки, а Корецівну увільнив.

— **Арештування.** В Ходорові арештовано Івана Закорченного, Олександра Слободу і Н. Лотоцького, у яких найшли 4 рушниці і дубельтівку, перероблені з австрійських манліхерів.

— **Загадочний труп.** В Дністрі біля Залесецпов. Бібрка виловили трупа мужчини у військовому однострої.

— **Ріжні вістки.** У 1932 р. було в Америці на 79.032 менше шлюбів, між у попередньому. —

Кого використовує „Новий Час" у боротьбі проти УНДО?

У „Новому Часі" з дня 23. липня 1933 (ч. 161) находимо величезну заяву д-ра Ярослава Сахна п. н. „Мужній відпір ундівсько-дашкевичівським Лугам". Заява має дату, Перемишляни, дня 29. червня 1933. Появилася вона в „Новім Часі" аж тепер. Вістря заяви спрямоване проти нових „Лугів", але сама редакція „Нового Часу" робить з тієї заяви атут проти УНДО. Та приглянемося справі ближче.

У 61. числі „Нового Часу" з 19. березня в дописі з Перемишлян ми читали: „При тому характеристичним теж явищем було, що представник Лугу з Дусанова заінтерпелював повітового організатора „Лугів" д-ра Я. Сахна, відомого прихильника Дашкевича, щоби ясно і недвозначно висказав своє становище до обговорюваних справ. Притиснений до муру заявив *викрутно* (підкр. наше — *Ред.*) д-р Сахно, що солідаризується з більшістю" (тобто проти нових „Лугів"). У відповідь на цей допис оголосив тепер д-р Сахно свою заяву, в якій уже не „викрутно", але солоно протиставиться новим Лугам. Та це його справа! Для нас цікавіше, що інше, а саме, хто такий д-р Яр. Сахно, що раз „викрутно", а раз „невикрутно" займає становище. Отже тепершній д-р Яр. Сахно був свого часу одним з тих, що як студент зломив був національний фронт і вписався на польський університет. П. Сахна тоді бойкотували. Нагло у 1928 р. п. Сахно став прихильником УПП (д-р Західний), що мала за свій орган тижневик „Раду" наскрізь радянофільської комуністичної орієнтації. Коли повстав Український Католицький Союз п. д-р Я. Сахно став головою окружної ради УКС у Перемишлянах. Тепер він, як бачимо, вибився на пробоєвика в „Новому Часі", що є, як відомо, органом „групи принципіяльних політиків". Якщо „Новий Час" у своїй „принципіяльній" політиці і тактиці буде будувати підвалини своєї політичної будівлі на таких панах як п. д-р Я. Сахно то ясно, що чиню на них так, як виншли Луги.

На англійський вантажний корабель, що їхав з Пуеріо (Мексик), до Агуе Дульче напало 4-ох озброєних бандитів; розброїли залогу, забрали 22.000 пезів і втікли безслідно. — Без огляду на кризу Марієнбад має цього року не менше гостей, як у минулому: досі 14.000; тяжкі часи збільшують теж недугу. — У Парижі помер у 60-ім р. життя фільмовий артист Моріс Пренс, що в початках розвитку кіна мав світову славу коміка; його звали пізніші французьким Чапліном. — У Грузії на збіччях Казбеку почали будувати обсервацію, що лежатиме на 4000 м. висоті і буде найвищою у світі. — У віддалі 100 км. від рога Вірджінії корабель „Сальвар", що розшукував потонулі кораблі натрапив на останки потонулого пароплаву „Меріда" у 1911 р.; на ньому найшли скриньку з коронаційними дорогоцінностями мексиканського цісаря Максиміліяна.

— Ворог подружжя. 22. ц. м. англійська палата льордів радила над новим англійським законом, який хоче відобрати англійкам, що виходять замуж за чужинця права англійського громадянства; досі вони не тратили цих прав. У дискусії над цим законом сказав теж своє різке слово 68-літній льорд Снель, таке різке, якого давно вже не чули у стінах тієї зрівноваженої інституції. Льорд Снел завзятий ворог подружжа і домагався, щоби всіх, що женяться карати окремими законами. Казав він таке: „Взагалі не розумію, чому маємо карати англійку тому, що вона виходить за чужинця. Замісць того повинна би істнувати якась зразкова кара для тих, що женяться і через те позбавляють людство на довгий час своєї розумної співпраці. Взагалі не розумію, чому люди женяться. Гадаю, що єдине, чим можна розяснити собі це явище у тому, що мужчина попросту тратить голову, коли закохався і а якийсь час стає зовсім дурний. Мужчин, що гублять себе і женяться, треба карати!"

Дописи.

ЧОРТКІВ.

Гімназія Р. Ш. В Чорткові істнує гімназія Р. Ш. вже від 1911 р., але ще досі не має власного будинку. В останніх часах посвятили деякі одиниці багато труду задля будови домівки гімназії і вселюдної школи. За почином тих одиниць громадяни чортківського повіту звезли безплатно камінь на будівельну площу, закуплену жертвами громадянства переважно чортківського округа, і хотять розпочати будову, якщо кураторія Л. Ш. О. і тернопільське воєвідство затвердять пляни будови. Є надія, що пляни будуть у короткому часі затверджені і тоді розпічнеться будова домівки вселюдної школи й гімназії.

Дня 26. червня відбувся **перший іспит зрілости** в тутешній гімназії. До іспиту допущено 13 кандидатів, з яких 6 репробовано при письменній части іспиту на ріг року. До устного іспиту приступило 7 кандидатів, а саме: Бучинський Дмитро, Волощук Дарія, Ільницький Роман, Максимишин Михайло, Микитин Теодор, Сторожук Льонгин Евген, Чеховський Андрій Іван. Всі здали устний іспит зрілости одноголосно.

——o——

СПОРТ.

Трьома двовеслевими *каюками* рушила дня 20. с. м. *водна мандрівка* членів „Сокола Батька". Шлях веде Верешицею з Комарна, далі Дністром до Заліщик. Бере участь 6 членів під проводом побр. Савка.

Мандрівникам до відома.

На полонині під Ґропою біля верха Піп-Іван збудував Шкрібляк з Ясенова Горішнього при стаї простору хату для мандрівників. Є там місце для 10 осіб. Вигідно можуть ночувати ті, що спізнилися зійти на кляузу Шибене.

Порожня колись стая на горішній Ґаджині занята, так, що тяжко за нічліг. Треба сходити яких 2 км. до стай на долішній частині Ґаджіни.

Кого захопить ніч або слота на Луканні може примістится в замарці Д. Косійчука з Жаба-Магури. ... жить недалеко плаю, що веде вниз на Буркут. Дорога над Білим Черемошем, поперериванa в кількох місцях так, що треба обходити групами.

Перехід вдовж Пробійної від Шпиці ... на ... нарку можливий, зате при зірванім в 1927 р. ... рож не мешкає, а сторожівка забита дошками. Так переходити на ліворуч (геогр. права сторона) ... статися військовою дорогою на Ватонарку.

СТРИЙ. Погонь — Україна 3:0 (2:0).

Україна у звичайному складі. Змагання відбулися на новім стадіоні в Стрию. Погонь виграла заслужено. Україна мала слабий день. Ще найліпше грали ... головно Бутель II і Кіцила. В Погоні добрий напад ... ців 500.

Україна II — Віс 0:0.

В Україні II. найліпше оборонне тріо Мигаль — Крушельницький — Дачишин.

Ситківкові змагання в Коломиї.

В днях від 27. до 30. липня н. р. відбудуться в Коломиї на товах Сокола ситківкові змагання за першенство Покуття, в яких візьмуть участь місцеві чільні ракети. Замісцеві грачі можуть взяти ... лену участь в цих змаганнях. Замісцевим змагунам ... міщення і удержання запевнене.

——o——

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

„КРИТИКА", щомісячник літератури, науки, мистецтва, критики й громадського життя. Ч. 1. ... 1933. Львів. Рік I.

ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІСТНИК, ... ваний місячник, присвячений справам промислу, торговлі та торговельної реклями. Р. I. Ч. 1. Варшава ...

„СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТ", орган закорд. ... УСДРП. Подєбради 1933. Ч. XIII—XIV.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У понеділок 24. липня Філія Польського Банку в полудне платила по 6.22 зол. за долар. На біржі плачено по 6.34 зол. за доляр. Тенденція звишкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. 7.: масло 2.90 зол., молоко 19 сот., сметана 90 сот., яйця 2.40 зол. за копу. Тенденція на масло звишкова, на сметану удержана, на яйця і молоко слаба.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. нав. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	31·50	32·—
Пшениця збірна	29·50	30·—
Жито одноціле	[illegible]·50	19·75
Жито збірне	19·—	19·25
Ячмінь двір. одноцілий	16·50	17·—
Ячмінь на мливо	15·50	16·—
Овес галицький	13·50	14·—
Овес замоклий	12·25	12·75
Кукурудза краєва	18·50	19·50
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	20·—	22·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	17·—	18·—
Горох ців-Вікторія	24.—	26·—
Горох полевий	21 —	2[illegible]·—
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	10·50	11·—
Вика сіра	9·—	9·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	15·50	16·—
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·75	9·—
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	7·50	7·75
Висівки пшеничні	8·75	9·—
Пшоно	30·—	31·—
Просо краєве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. за.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	33·—	33·50
Пшениця збірна	31·—	31·50
Жито одноціле	21·50	21 75
Жито збірне	21·—	21·25
Ячмінь на мливо	16·75	17·25
Овес збірний	12·50	13·—
Мука пшен. люксусова	65·—	65·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип урял.	39·—	39·50
Висівки житні	7·75	8·—
Висівки пшеничні	9·—	9·25
Крупи ячмінні грубші	30·—	32·—
Пшоно ч. 1	46·—	48·—
Пенцак ч. 10	30·—	32·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

За редакцію відповідає Олександер Костик

Видає Видавнича Спілка „Діло".

З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, ...